

FSMA_2019_12. dd. 27/06/2019

Passend organisatorisch kader voor de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

Toepassingsgebied:

De in België gevestigde entiteiten die onder de toezichtsbevoegdheden van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (hierna “de FSMA”) vallen waarvan sprake in artikel 5, § 1, 11° tot 20°, van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, hierna “de onderworpen entiteiten” (zie de lijst als bijlage).

Samenvatting/Doelstellingen:

In deze circulaire stelt de FSMA maatregelen vast voor de toepassing van de bepalingen van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten die handelen over de organisatie en de interne controle. De FSMA geeft ook toelichting bij haar verwachtingen rond de toepassing van die bepalingen door de onderworpen entiteiten.

Structuur:

1.	Inleiding en wettelijk kader	3
2.	Proportionaliteitsbeginsel	5
3.	SWG/FT-gedragslijnen	5
3.1.	WG/FT-risicobeheerbeleid	6
3.1.1.	Beginselen voor de toepassing van de risicogebaseerde benadering	6
3.1.2.	WG/FT-risicotolerantie	6
3.1.3.	Richtsnoeren voor de definitie van de procedures en de maatregelen voor het WG/FT-risicobeheer, en interne controlemaatregelen	6
3.2.	Clïentacceptatiebeleid	7
3.2.1.	Criteria voor de vaststelling van de risicocategorieën die in het verlengde van de algemene risicobeoordeling worden gedefinieerd	8
3.2.2.	Gedifferentieerde toekenning van de beslissingsbevoegdheid	8
3.2.3.	Algemene beginselen voor de tenuitvoerlegging van de bindende bepalingen betreffende financiële embargo’s	9

4.	Procedures	9
4.1.	Procedure voor de algemene risicobeoordeling	10
4.2.	Procedures voor de tenuitvoerlegging van de waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen	11
4.2.1.	Identificatie en identiteitsverificatie van cliënten, lasthebbers en uiteindelijke begunstigen.....	11
4.2.2.	Identificatie van de kenmerken van de cliënt en van het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie of de occasionele verrichting	15
4.2.3.	Individuele risicobeoordeling.....	15
4.2.4.	Cliëntacceptatie.....	16
4.2.5.	Doorlopende waakzaamheid ten aanzien van de zakelijke relaties en de verrichtingen, en opsporing van atypische verrichtingen	17
4.3.	Tenuitvoerlegging van de verplichtingen die de naleving van de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's moeten garanderen, en van de maatregelen inzake de bevrozing van tegoeden.....	19
4.4.	Analyse van atypische verrichtingen en verplichting tot melding van vermoedens aan de CFI	19
4.5.	Beroep op een derde zaakaanbrenger	20
4.6.	Bewaring van documenten en stukken	21
4.7.	Melding van inbreuken (" <i>whistleblowing</i> ").....	21
5.	Richtsnoeren voor de goedkeuring en formalisering van gedragslijnen en procedures	22
6.	Interne controle en onafhankelijke auditfunctie	22
6.1.	Interne controlemaatregelen	22
6.2.	Onafhankelijke auditfunctie	23
6.3.	Betrouwbaarheid	23
7.	Sensibilisering en opleiding.....	23
7.1.	Draagwijdte van de verplichting tot sensibilisering en opleiding.....	24
7.1.1.	Sensibilisering voor de WG/FT-risico's	24
7.1.2.	Opleiding inzake de maatregelen voor de beperking van de WG/FT-risico's	24
7.2.	Kennis van de meldingsprocedures (" <i>whistleblowing</i> ").....	25
8.	Activiteitenverslag.....	25
9.	Nieuwe beoordeling en bijwerking	26
10.	Organisatie en interne controle binnen de groepen	26
10.1.	Beginselen.....	26
10.1.1.	In België gevestigde moederonderneming	27
10.1.2.	In België gevestigde dochterondernemingen en bijkantoren van onderworpen entiteiten die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat of een derde land	28

10.2. Gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen op groepsniveau als de moederonderneming een in België gevestigde onderworpen entiteit is.....	29
10.2.1. Gedragslijnen en procedures	29
10.2.2. Interne controlemaatregelen op groepsniveau	31

1. Inleiding en wettelijk kader

Mevrouw,
Mijnheer,

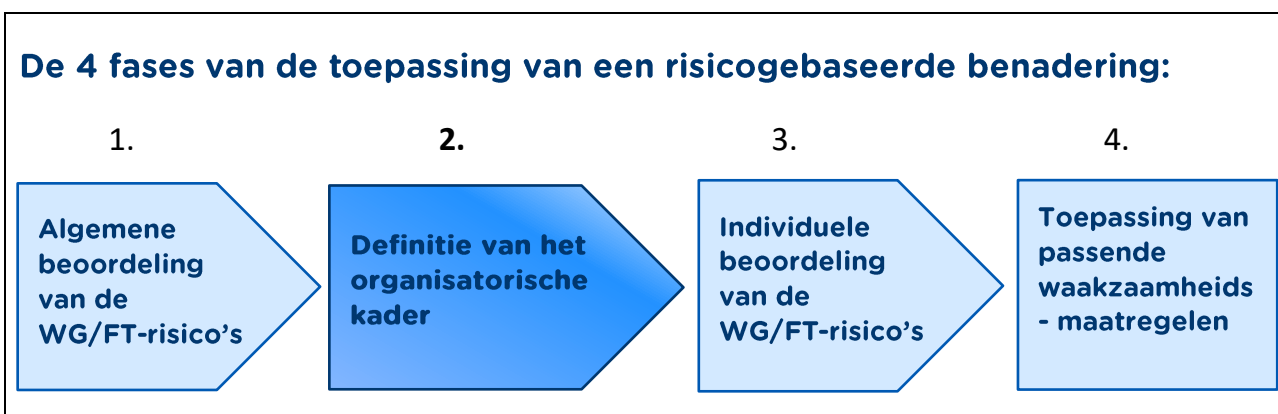
De FSMA stelt in deze circulaire maatregelen vast voor de toepassing van de bepalingen van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten (hierna “**de wet**”) en van het reglement van de FSMA van 3 juli 2018 betreffende de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, goedgekeurd bij koninklijk besluit van 30 juli 2018 (hierna “**het FSMA-reglement**”) die handelen over de organisatie en de interne controle. De FSMA geeft ook toelichting bij haar verwachtingen rond de toepassing van die bepalingen door de onderworpen entiteiten.

Artikel 8, § 1, van de wet verplicht de onderworpen entiteiten om doeltreffende gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen te ontwikkelen en toe te passen die evenredig zijn met hun aard en omvang. Die moeten hen in staat stellen om te voldoen aan de voor hen geldende wettelijke en reglementaire verplichtingen inzake de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (hierna “**SWG/FT**”)¹, en om de risico’s inzake het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (hierna “**WG/FT-risico’s**”) waaraan zij zijn blootgesteld te beperken en effectief te beheren.

¹ Geviseerd worden de bepalingen van de wet en van de ter uitvoering ervan genomen besluiten en reglementen, de uitvoeringsmaatregelen van Richtlijn 2015/849 en de bindende bepalingen betreffende financiële embargo’s. Artikel 4, 6°, van de wet definieert het begrip “Bindende bepalingen betreffende financiële embargo’s” als volgt: “De verplichtingen inzake financiële embargo’s, bevrozingen van tegoeden en andere beperkende maatregelen en de waakzaamheidsplichten in het kader van de strijd tegen terrorisme, financiering van terrorisme of financiering van de proliferatie van massavernietigingswapens opgelegd in Europese verordeningen, in de besluitwet van 6 oktober 1944 ter inrichting van de controle op alle mogelijke overdrachten van goederen en waarden tussen België en het buitenland, in de wet van 11 mei 1995 inzake de tenuitvoerlegging van de besluiten van de Veiligheidsraad van de Organisatie van de Verenigde Naties, in de wet van 13 mei 2003 inzake de tenuitvoerlegging van de beperkende maatregelen die genomen worden door de Raad van de Europese Unie ten aanzien van Staten, sommige personen en entiteiten, in de besluiten en reglementen genomen ter uitvoering van deze wetten, in het koninklijk besluit van 28 december 2006 inzake specifieke beperkende maatregelen tegen bepaalde personen en entiteiten met het oog op de strijd tegen de financiering van het terrorisme, of in de besluiten en reglementen genomen ter uitvoering van dit koninklijk besluit.”.

Verband tussen de algemene risicobeoordeling en het organisatorische kader

De definitie – door de onderworpen entiteiten – van een organisatorisch kader (gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen) dat aansluit bij de WG/FT-risico's waaraan zij zijn blootgesteld, kadert in de toepassing van een risicogebaseerde benadering in de SWG/FT²³, die een proces is met vier opeenvolgende fases. De definitie van het organisatorische kader, i.e. de tweede fase, is gebaseerd op de resultaten van de conform artikel 16 van de wet uitgevoerde voorafgaande algemene risicobeoordeling⁴.

Om de relevantie en de objectiviteit van de algemene risicobeoordeling te garanderen die als uitgangspunt zal dienen voor de definitie van het organisatorische kader, moeten de onderliggende beginselen van die beoordeling in de gedragslijnen van de onderworpen entiteit worden gedefinieerd en in haar procedures worden verwerkt (zie punten 3.1 en 4.1 hieronder).

Documentatie, bijwerking en inhoud

De onderworpen entiteiten moeten aan de FSMA kunnen aantonen dat de door hen vastgestelde gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen in verhouding staan tot de door hen geïdentificeerde WG/FT-risico's⁵. De naleving van die bepaling veronderstelt dat de onderworpen entiteiten die gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen schriftelijk documenteren, en op de bijwerking ervan toezien, vooral gelet op de mogelijke evolutie van de risico's die de onderworpen entiteiten lopen.

Deze circulaire verduidelijkt wat die gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen minimaal moeten inhouden. Die elementen worden gedetailleerd toegelicht in de punten 3 tot en met 6 van deze circulaire.

² Artikel 7 van de wet luidt als volgt: *“Behoudens andersluidende bepalingen gaan de bevoegde autoriteiten en de onderworpen entiteiten, overeenkomstig de bepalingen van deze wet, over tot de tenuitvoerlegging op gedifferentieerde wijze van de preventieve maatregelen bedoeld in boek II, in functie van hun evaluatie van de WG/FT-risico's.”.*

³ Circulaire FSMA_2018_12 van 7 augustus 2018 over de toepassing van een risicogebaseerde benadering in de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (hierna “circulaire FSMA_2018_12”).

⁴ In verband met de algemene risicobeoordeling wordt verwezen naar circulaire FSMA_2018_12.

⁵ Artikel 17, tweede lid, van de wet.

2. Proportionaliteitsbeginsel

De onderworpen entiteiten ontwikkelen en passen doeltreffende gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen toe die evenredig zijn met hun aard en omvang.

Het proportionaliteitsbeginsel is van toepassing op de definitie van het organisatorische kader. Dit houdt in dat het organisatorische kader (gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen) van een kleinschalige onderworpen entiteit, die relatief eenvoudige activiteiten verricht en/of aan beperkte WG/FT-risico's is blootgesteld, minder gedetailleerd en minder geavanceerd zou kunnen zijn dan het organisatorische kader van onderworpen entiteiten die grootschaliger zijn en/of zeer gediversifieerde en geavanceerde activiteiten verrichten.

Bij de beoordeling van de toepassing – door de onderworpen entiteiten – van het proportionaliteitsbeginsel bij de ontwikkeling van hun gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen, houdt de FSMA rekening met de volgende criteria:

1. de omvang van de onderworpen entiteit, in het bijzonder gelet op de omvang/het volume van haar activiteiten, het aantal aangestelden en agenten, en haar beleidsstructuur;
2. de aard van de onderworpen entiteit, gelet op haar rechtsvorm en, in voorkomend geval, het feit dat zij deel uitmaakt van een groep;
3. de aard en de complexiteit van de activiteiten van de onderworpen entiteit in het licht van de WG/FT-risico's.

De onderworpen entiteiten moeten in alle gevallen aan de FSMA kunnen aantonen dat hun gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen met name in verhouding staan tot voornoemde criteria, om de doelstellingen van de wet te kunnen verwezenlijken.

3. SWG/FT-gedragslijnen

Artikel 8, § 1, van de wet verplicht de onderworpen entiteiten in de eerste plaats om doeltreffende en evenredige SWG/FT-gedragslijnen te ontwikkelen en toe te passen. Bij de ontwikkeling van die gedragslijnen moet rekening worden gehouden met de resultaten van de vooraf door de onderworpen entiteiten uitgevoerde algemene risicobeoordeling⁶. Die gedragslijnen bevatten de fundamentele SWG/FT-beginselen die de onderworpen entiteit moet naleven bij de uitoefening van haar activiteiten, en die gedetailleerd vorm krijgen in de procedures met het oog op de concrete tenuitvoerlegging ervan (zie punt 4 hieronder). In die gedragslijnen komen onder andere de volgende aspecten aan bod:

- (i) het beheer van de WG/FT-risico's waaraan de onderworpen entiteit is blootgesteld; en
- (ii) de cliëntacceptatie.

⁶ Zie artikel 16 van de wet en punt 1.1. van circulaire FSMA_2018_12.

3.1. WG/FT-risicobeheerbeleid

De volgende drie elementen zouden in het WG/FT-risicobeheerbeleid aan bod moeten komen: (1) de beginselen voor de toepassing van de risicogebaseerde benadering, (2) de WG/FT-risicotolerantie van de onderworpen entiteit, en (3) de richtsnoeren voor de toepassing van de procedures en de maatregelen voor het WG/FT-risicobeheer en de interne controlemaatregelen.

3.1.1. Beginselen voor de toepassing van de risicogebaseerde benadering

Het door de onderworpen entiteit uitgewerkte WG/FT-risicobeheerbeleid zou vooreerst de beginselen moeten vaststellen voor de toepassing van de in artikel 7 van de wet bedoelde risicogebaseerde benadering. Dit onderdeel van het beleid strekt ertoe de betrokken personen binnen de onderworpen entiteit te sensibiliseren voor de verplichting om de WG/FT-risico's waaraan die entiteit is blootgesteld, correct te identificeren en te beoordelen. Dat zou de toepassing mogelijk moeten maken van maatregelen voor het beheer en de beperking van de WG/FT-risico's die in verhouding staan tot die risico's.

De onderworpen entiteiten zouden daarbij in het bijzonder de beginselen voor de algemene risicobeoordeling moeten vaststellen en in algemene bewoordingen de risicofactoren en –variabelen beschrijven waarmee rekening wordt gehouden bij die beoordeling⁷. Die beginselen moeten gedetailleerd worden uitgewerkt in een procedure voor de algemene risicobeoordeling met het oog op de effectieve toepassing ervan (zie punt 4.1. hieronder).

Om de verzekeringstussenpersonen bij hun algemene risicobeoordeling te helpen, stelt de FSMA hun een praktische handleiding en een tabel getiteld "*Mijn algemene risicobeoordeling*" ter beschikking. Beide documenten zijn te vinden op de FSMA-website⁸.

3.1.2. WG/FT-risicotolerantie

Het is ook aangewezen dat de onderworpen entiteit in haar WG/FT-risicobeheerbeleid het niveau van haar WG/FT-risicotolerantie bepaalt, en daarbij, in voorkomend geval, een onderscheid maakt naargelang de activiteiten die zij uitoefent.

3.1.3. Richtsnoeren voor de definitie van de procedures en de maatregelen voor het WG/FT-risicobeheer, en interne controlemaatregelen

Het derde luik van het WG/FT-risicobeheerbeleid zou, enerzijds, in algemene bewoordingen moeten beschrijven welke maatregelen de onderworpen entiteit voornemens is te nemen om de bij haar algemene risicobeoordeling geïntariseerde WG/FT-risico's te beheren en te verminderen, rekening houdend met het niveau van haar WG/FT-risicotolerantie. Dat algemene kader zou als basis moeten dienen voor de definitie van de procedures en de maatregelen voor het WG/FT-risicobeheer, inzonderheid inzake de identificatie en identiteitsverificatie van de personen met wie de onderworpen entiteit zakelijke relaties aangaat of voor wie zij occasionele verrichtingen uitvoert.

⁷ Zie punt 1.1.2. van circulaire FSMA_2018_12, p. 8 en 9.

⁸

Anderzijds zou dat luik ook de beginselen moeten verduidelijken voor de vaststelling van de interne controlemaatregelen die moeten worden genomen om de efficiëntie te garanderen van de maatregelen voor het beheer en de beperking van de in het vorige lid bedoelde risico's.

Kort samengevat, definieert het WG/FT-risicobeheerbeleid:

- 1) de beginselen voor de toepassing van de risicogebaseerde benadering.

Daarbij definieert het beleid in het bijzonder de beginselen voor de algemene risicobeoordeling en beschrijft het in algemene bewoordingen de risicofactoren en – variabelen waarmee rekening wordt gehouden bij die beoordeling;

- 2) het WG/FT-risicotolerantieniveau, waarbij, in voorkomend geval, een onderscheid wordt gemaakt naargelang de uitgeoefende activiteiten;
- 3) de richtsnoeren voor de definitie van de procedures en de maatregelen voor het WG/FT-risicobeheer, en de interne controlemaatregelen.

3.2. Cliëntacceptatiebeleid

Het cliëntacceptatiebeleid ligt in het verlengde van het WG/FT-risicobeheerbeleid (zie punt 3.1): de onderworpen entiteiten moeten een cliëntacceptatiebeleid uitstippelen en ten uitvoer leggen dat is aangepast aan hun gereguleerde activiteiten en aan de WG/FT-risico's waaraan zij zijn blootgesteld⁹.

Het cliëntacceptatiebeleid is een essentieel instrument voor het beheer van het mogelijke reputatierisico dat verbonden is aan de zakenrelatie die met nieuwe cliënten wordt aangeknoopt, of aan de verrichtingen die voor hen worden uitgevoerd.

Dat beleid definieert – wat de beginselen betreft – de voorwaarden en de modaliteiten waaronder een onderworpen entiteit, in functie van haar WG/FT-risicotolerantieniveau, aanvaardt om een zakelijke relatie met haar cliënten aan te gaan (of te handhaven) of een occasionele verrichting voor hen uit te voeren. In voorkomend geval, verduidelijkt het cliëntacceptatiebeleid dus de situaties waarin de onderworpen entiteit, in functie van haar vooraf gedefinieerd WG/FT-risicotolerantieniveau (zie punt 3.1.2), van mening is dat zij het risico om bij WG/FT-verrichtingen betrokken te raken, onvoldoende kan beperken, en dus weigert om een zakelijke relatie met de betrokken persoon aan te gaan (of te handhaven) of een occasionele verrichting voor hem uit te voeren¹⁰.

⁹ Artikel 8, § 2, van de wet en de artikelen 9 en 10 van het FSMA-reglement.

¹⁰ Het is mogelijk dat de onderworpen entiteit, bij de tenuitvoerlegging van het cliëntacceptatiebeleid, weigert om een zakelijke relatie met een bepaalde cliënt aan te gaan of een occasionele verrichting voor hem uit te voeren, indien zij, na de conform artikel 19, § 2, van de wet uitgevoerde individuele risicobeoordeling, van oordeel is dat zij die risico's, omwille van hun aard of omvang, niet op passende wijze kan beheren.

Het cliëntacceptatiebeleid van een onderworpen entiteit zou het volgende moeten verduidelijken: (i) de criteria voor de vaststelling van de risicocategorieën die in het verlengde van de algemene risicobeoordeling worden gedefinieerd, (ii) de beginselen voor de toekenning van de beslissingsbevoegdheid om de onderworpen entiteit toe te staan om een zakelijke relatie aan te gaan of een verrichting uit te voeren, en (iii) de in acht te nemen algemene beginselen genomen om de naleving van de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's te garanderen.

De in het cliëntacceptatiebeleid vastgelegde beginselen zouden meer gedetailleerd moeten worden uitgewerkt in de procedures voor de concrete tenuitvoerlegging ervan (zie punten 4.2.4 en 4.3).

3.2.1. Criteria voor de vaststelling van de risicocategorieën die in het verlengde van de algemene risicobeoordeling worden gedefinieerd

Het cliëntacceptatiebeleid zou de criteria moeten vastleggen voor elke risicocategorie die de onderworpen entiteit in het verlengde van de algemene risicobeoordeling definieert¹¹ (bv. het beroep of het geografisch gebied waar de beroepsactiviteit wordt uitgeoefend). Aan de hand van die criteria zou de onderworpen entiteit elke cliënt, na de individuele risicobeoordeling, in de passende risicocategorie moten kunnen onderbrengen, rekening houdend met, naargelang het geval, de occasionele verrichting die hij wenst uit te voeren of de zakelijke relatie die hij wenst aan te gaan¹².

3.2.2. Gedifferentieerde toekenning van de beslissingsbevoegdheid

Het cliëntacceptatiebeleid zou ervoor moeten zorgen dat de beslissingsbevoegdheid om de onderworpen entiteit toe te staan om een door de cliënt gevraagde zakelijke relatie aan te gaan of een door hem gevraagde occasionele verrichting uit te voeren, aan een geschikt hiërarchisch niveau wordt toegekend, waarbij een onderscheid wordt gemaakt in functie van het aan elke risicocategorie verbonden risiconiveau.

Daarbij moet bijzondere aandacht worden besteed aan bepaalde situaties, voor zover de wet of de ter uitvoering ervan genomen bepalingen daarin voorziet of er bepaalde gevolgen aan verbindt, zoals¹³ situaties waarin maatregelen van verhoogde waakzaamheid moeten worden genomen¹⁴, situaties waarin de conform artikel 19, § 2, van de wet uitgevoerde individuele risicobeoordeling op een hoog risico wijst¹⁵, situaties waarin het niet mogelijk blijkt relevante informatie over het adres van de cliënt of, in voorkomend geval, de geboortedatum en –plaats van de uiteindelijke begunstigde(n) van de cliënt in te zamelen¹⁶, en verzoeken met het oog op het afsluiten van genummerde overeenkomsten¹⁷.

¹¹ En dit conform artikel 4 van het FSMA-reglement.

¹² Zie punt 1.3. van circulaire FSMA_2018_12.

¹³ Artikel 10 van het FSMA-reglement.

¹⁴ Zie de artikelen 37 tot 41 van de wet en artikel 10, eerste lid, 1°, van het FSMA-reglement.

¹⁵ Artikel 10, eerste lid, 1°, van het FSMA-reglement.

¹⁶ Artikel 10, tweede lid, van het FSMA-reglement.

¹⁷ Artikel 10, eerste lid, 2°, van het FSMA-reglement.

3.2.3. Algemene beginselen voor de tenuitvoerlegging van de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's

Het cliëntacceptatiebeleid moet de onderworpen entiteiten in staat stellen de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's ten uitvoer te leggen¹⁸. Daartoe zou dat beleid de algemene beginselen moeten poneren die met het oog op de tenuitvoerlegging van die bepalingen moeten worden nageleefd.

Kort samengevat: het cliëntacceptatiebeleid poneert de beginselen voor het bepalen van de voorwaarden en modaliteiten waaronder een onderworpen entiteit, in functie van haar WG/FT-risicotolerantie, aanvaardt om een zakelijke relatie met haar cliënten aan te gaan (of te handhaven) of een occasionele verrichting voor hen uit te voeren.

In voorkomend geval, verduidelijkt het cliëntacceptatiebeleid de situaties waarin de onderworpen entiteit oordeelt dat zij het risico om bij WG/FT-verrichtingen betrokken te raken, onvoldoende kan beperken, en dus weigert om een zakelijke relatie aan te gaan (of te handhaven) of een bepaalde occasionele verrichting uit te voeren.

Het cliëntacceptatiebeleid zou de volgende punten moeten verduidelijken:

1. de criteria verbonden aan elke risicocategorie die de onderworpen entiteit in het verlengde van de algemene risicobeoordeling definieert;
2. de beginselen voor de toekenning van de beslissingsbevoegdheid aan een geschikt hiërarchisch niveau in functie van het risiconiveau dat verbonden is aan, naargelang het geval, de occasionele verrichting die de cliënt wenst uit te voeren, of de zakelijke relatie die hij wenst aan te gaan; alsook
3. de in acht te nemen algemene beginselen om de naleving van de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's te garanderen.

4. Procedures

Artikel 8, § 1, van de wet verplicht elke onderworpen entiteit niet enkel om gedragslijnen te ontwikkelen, maar ook om procedures uit te werken die door haar aangestelden en agenten moeten worden nageleefd. Die procedures strekken ertoe de effectieve tenuitvoerlegging te garanderen van de SWG/FT-gedragslijnen die de onderworpen entiteit eerder heeft ontwikkeld conform voornoemd punt 3.

De FSMA verwacht van de onderworpen entiteiten dat zij procedures uitwerken waarin onder andere de volgende aspecten aan bod komen¹⁹:

- de algemene risicobeoordeling;

¹⁸ Artikel 8, § 1, 3°, van de wet en artikel 9, § 3, van het FSMA-reglement.

¹⁹ Zie met name artikel 8, § 2, 1°, van de wet.

- de tenuitvoerlegging van waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen;
- de tenuitvoerlegging van de verplichtingen die ertoe strekken de naleving van de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's te garanderen;
- de analyse van atypische verrichtingen en de verplichtingen inzake de melding van vermoedens;
- in voorkomend geval, het beroep op een derde zaakaanbrenger;
- de bewaring van documenten en stukken; en
- de interne meldingsmechanismen (*whistleblowing*).

Het is aan de onderworpen entiteiten om hetzij een algemene procedure te definiëren die alle bovengenoemde aspecten omvat, hetzij een specifieke procedure voor elk van deze aspecten.

4.1. Procedure voor de algemene risicobeoordeling

Conform artikel 17 van de wet en artikel 3, 3°, van het FSMA-reglement moet de algemene risicobeoordeling worden gedocumenteerd en moet ter zake een procedure worden uitgewerkt die de modaliteiten van die risicobeoordelingen van de bijwerking ervan bepaalt.

In de procedure voor de algemene risicobeoordeling zouden met name de volgende elementen aan bod moeten komen:

- de methodologie voor de identificatie van de risicofactoren en –variabelen, alsook de relevante informatiebronnen;
- de risicobeoordelingsmethodologie, die onder andere rekening houdt met de in bijlage I bij de wet vermelde risicovariabelen, en, in voorkomend geval, de regels voor de weging van de risicofactoren omvat;
- de procedure voor de validering en de goedkeuring van de resultaten van de algemene risicobeoordeling; en
- de modaliteiten voor de monitoring en de bijwerking van de algemene risicobeoordeling.

Het gebruik, door de verzekeringstussenpersonen, van de praktische handleiding en van de tabel "Mijn algemene risicobeoordeling" geldt als procedure voor de algemene risicobeoordeling. Dit houdt natuurlijk in dat de betrokken tussenpersonen een procedure voor de validering en bijwerking van de algemene risicobeoordeling uitwerken.

4.2. Procedures voor de tenuitvoerlegging van de waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen²⁰

De definitie van procedures in verband met de waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen ligt in het verlengde van de algemene risicobeoordeling die elke onderworpen entiteit krachtens artikel 16 van de wet moet uitvoeren, en van de vaststelling van de risicocategorieën conform artikel 4, eerste lid, van het FSMA-reglement²¹.

De risicocategorieën bundelen de situaties waarvoor identieke waakzaamheidsmaatregelen moeten worden genomen. De onderworpen entiteiten zouden de waakzaamheidsmaatregelen moeten definiëren die op elke risicocategorie moeten worden toegepast.

De procedures voor de tenuitvoerlegging van de waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen zouden minstens de volgende aspecten moeten omvatten:

- de identificatie en de identiteitsverificatie van de cliënten, lasthebbers en uiteindelijke begunstigen;
- de identificatie van de kenmerken van de cliënt en van het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie of de occasionele verrichting;
- de individuele risicobeoordeling;
- de cliëntacceptatie; en
- de doorlopende waakzaamheid ten aanzien van de zakelijke relaties en de verrichtingen.

4.2.1. Identificatie en identiteitsverificatie van cliënten, lasthebbers en uiteindelijke begunstigen

De door de onderworpen entiteit ontwikkelde procedures moeten de maatregelen verduidelijken die zij moet nemen om te voldoen aan de waakzaamheidsplichten die de bepalingen van Titel 3, Hoofdstuk 1, Afdeling 2 van Boek II van de wet (*Waakzaamheid ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen*) opleggen²².

²⁰ Artikel 8, § 2, 1°, van de wet.

²¹ Dit artikel luidt als volgt: “Met het oog op de toepassing van waakzaamheidsplichten die in verhouding staan tot de risico’s, stellen de onderworpen entiteiten, onder de verantwoordelijkheid van de persoon die de functie van AMLCO uitoefent, risicocategorieën vast. Daartoe gaan zij uit van de risico’s die bij de in artikel 16 van de wet bedoelde algemene risicobeoordeling worden geïdentificeerd, en bundelen binnen eenzelfde categorie de situaties waarvoor identieke waakzaamheidsmaatregelen moeten worden genomen.”.

²² Artikel 8, § 2, 1°, van de wet en artikelen 13 tot 15 van het FSMA-reglement.

Daartoe is het aangewezen dat de procedures de volgende elementen verduidelijken:

- (i) de personen die, conform de artikelen 21 tot 24 van de wet, moeten worden geïdentificeerd;
- (ii) het voorwerp van de identificatie, i.e. de in te winnen informatie aan de hand waarvan de betrokken persoon met voldoende zekerheid kan worden geïdentificeerd en van elke andere persoon kan worden onderscheiden.

Artikel 26, § 2, van de wet bepaalt welke identificatiegegevens moeten worden ingewonnen in WG/FT-risicosituaties die als standaard worden beschouwd. Conform het beginsel van de risicogebaseerde benadering is het de onderworpen entiteiten, krachtens paragraaf 3 van datzelfde artikel, in voorkomend geval toegestaan om het aantal in te winnen gegevens te beperken wanneer uit de conform artikel 19, § 2, van de wet uitgevoerde individuele risicobeoordeling blijkt dat het aan de cliënt en aan de zakelijke relatie of de occasionele verrichting verbonden risico laag is. Wanneer de individuele risicobeoordeling echter uitwijst dat het aan de cliënt en aan de zakelijke relatie of de occasionele verrichting verbonden risico hoog is, moeten de onderworpen entiteiten de nodige maatregelen nemen (zo nodig, door bijkomende informatie in te winnen) om zich er met verhoogde aandacht van te vergewissen dat de ontvangen identificatiegegevens hen in staat stellen om de te identificeren persoon op onbetwistbare wijze te identificeren²³.

Als een onderworpen entiteit bovendien voornemens is gebruik te maken van de in artikel 14, eerste lid, van het FSMA-reglement bedoelde mogelijkheid²⁴, geeft zij in haar procedures een limitatieve opsomming van de categorieën van professionele tegenpartijen en van de categorieën van zakelijke relaties of verrichtingen, waarop de specifieke regels inzake de identificatie en identiteitsverificatie van de lasthebbers van de cliënten kunnen worden toegepast;

²³ Artikel 26, § 4, van de wet.

²⁴ Artikel 14 van het FSMA-reglement luidt als volgt: *“Onverminderd de identificatie en de verificatie van de identiteit van de cliënten die professionele tegenpartijen zijn, en van hun uiteindelijke begunstigen conform de artikelen 21, 23 en 26 van de wet en de bepalingen van dit reglement, en voor zover de onderworpen entiteiten die een relatie met deze tegenpartijen aanknopen of verrichtingen met hen uitvoeren, zich ervan vergewissen dat die tegenpartijen en hun verrichtingen geen hoge WG/FT-risico’s inhouden, kunnen de onderworpen entiteiten de identificatie van de werknemers van de cliënt die door hem zijn gemachtigd om in zijn naam verrichtingen uit te voeren, laten slaan op de naam, de voornaam, de geboortedatum en –plaats en de hiërarchische graad of de functies van die werknemers binnen het organigram van de cliënt, maar niet op hun adres. De interne procedures van de onderworpen entiteiten die gebruikmaken van de in het eerste lid geboden mogelijkheid, bevatten een limitatieve opsomming van de categorieën van professionele tegenpartijen, alsook van de categorieën van zakelijke relaties of verrichtingen waarop de specifieke regels inzake identificatie en verificatie van de identiteit van de lasthebbers van de cliënten kunnen worden toegepast.”.*

- (iii) de bewijsstukken of betrouwbare en onafhankelijke informatiebronnen²⁵ die de conform het vorige lid ingezamelde identificatiegegevens van de betrokken persoon kunnen bevestigen (verificatie van de identificatiegegevens)²⁶.

In tegenstelling tot de vroegere wetgeving²⁷ die precies definieerde en opsomde welke informatie in alle gevallen moest worden ingezameld en gecontroleerd om aan de identificatie- en verificatieplicht te voldoen, verplicht de wet de onderworpen entiteiten thans om, bij de toepassing van de risicogebaseerde benadering, geval per geval te bepalen welke informatie moet worden ingezameld om een persoon te identificeren en zijn identiteit te verifiëren in functie van het bij de individuele risicobeoordeling geïdentificeerde WG/FT-risico (zie punt 4.2.3).

Zo kunnen de onderworpen entiteiten, in voorkomend geval, beslissen om het aantal te verifiëren identificatiegegevens te beperken wanneer de aan een cliënt of aan een zakelijke relatie of een occasionele verrichting verbonden WG/FT-risico's beperkt zijn²⁸. In dat geval moeten de procedures van de onderworpen entiteit verduidelijken welke informatie niet hoeft te worden ingezameld en geverifieerd²⁹.

Als uit de individuele risicobeoordeling echter blijkt dat aan de cliënt en aan de zakelijke relatie of de occasionele verrichting een hoog WG/FT-risico is verbonden, moeten de onderworpen entiteiten niet alleen alle identificatiegegevens die zij inzamelen (inclusief de conform artikel 26, § 4, van de wet ingezamelde bijkomende informatie) verifiëren, maar moeten zij zich er ook met verhoogde aandacht van vergewissen dat de bewijsstukken en informatiebronnen die zij gebruiken om de identificatie van de betrokken personen te verifiëren, hun een hoge graad van zekerheid verschaffen over hun kennis van die persoon³⁰. De procedures van de onderworpen entiteiten moeten het volgende verduidelijken: (a) de informatie die, conform artikel 26, § 4, van de wet, door de onderworpen entiteit wordt geacht haar in staat te stellen om de betrokken persoon op onbetwistbare wijze van elke andere persoon te onderscheiden, alsook de bijkomende informatie die daartoe, zo nodig, is ingezameld, en (b) de door de onderworpen entiteit te nemen maatregelen om zich er met verhoogde aandacht van te vergewissen dat de bewijsstukken of informatiebronnen waarop zij een beroep doet om die informatie te verifiëren, haar, conform artikel 27, § 4,

²⁵ Overeenkomstig artikel 13, 1°, tweede lid, van het FSMA-reglement kan, voor de identiteitsverificatie, specifieke identificatietechnologie worden aanvaard als bewijsstuk of als betrouwbare en onafhankelijke informatiebron in de zin van voornoemd artikel 27, § 1, van de wet, als een analyse van de betrouwbaarheid van deze technologie dit rechtvaardigt.

²⁶ Artikel 27, § 2, van de wet.

²⁷ In het kader van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme gold een zogenaamde "rule based"-benadering, waarbij de geldende reglementering precies definieerde en opsomde welke informatie in alle gevallen moest worden ingezameld en gecontroleerd om aan de identificatie- en verificatieplicht te voldoen.

²⁸ Met dien verstande dat de ingezamelde informatie in elke hypothese toereikend moet blijven om de betrokken persoon met voldoende zekerheid van elke andere persoon te kunnen onderscheiden.

²⁹ Artikel 13, 2°, van het FSMA-reglement.

³⁰ Artikel 27, § 4, van de wet.

van de wet, een hoge mate van zekerheid verschaffen over haar kennis van de betrokken persoon³¹.

Conform artikel 13 van het FSMA-reglement voorzien de door de onderworpen entiteit vastgestelde procedures bovendien in:

- de maatregelen die de onderworpen entiteit moet nemen voor de identificatie van de lasthebber(s) van een cliënt overeenkomstig artikel 22 van de wet, of van de vertegenwoordiger(s) van een cliënt, alsook voor de verificatie van zijn/hun identiteit, om zich te vergewissen van de vertegenwoordigingsbevoegdheden van de betrokken perso(o)n(en);
 - de maatregelen die de onderworpen entiteit moet nemen om, met toepassing van artikel 23, § 1, tweede lid, van de wet, inzicht te verkrijgen in de eigendoms- en zeggenschapstructuur van de cliënt of lasthebber die een vennootschap, rechtspersoon, stichting, fiducie, trust of soortgelijke juridische constructie is; en
 - de maatregelen die de onderworpen entiteit moet nemen voor de identificatie en identiteitsverificatie van de uiteindelijke begunstigden van haar cliënten, de lasthebbers van haar cliënten of de begunstigden van levensverzekeringsovereenkomsten, in voorkomend geval, ter aanvulling van de raadpleging van de in artikel 29 van de wet bedoelde registers;
- (iv) het tijdstip waarop de in punten (i) tot (iii) bedoelde identificatie en identiteitsverificatie moeten worden uitgevoerd. Dat moment varieert in functie van de hoedanigheid van de te identificeren personen³²;
- (v) als de onderworpen entiteit voornemens is gebruik te maken van de in artikel 31 van de wet bedoelde mogelijkheid om de identiteitsverificatie van de betrokken personen tijdens de zakelijke relatie uit te stellen voor zover het noodzakelijk is dat de uitoefening van de activiteiten niet wordt onderbroken, bevatten haar procedures een limitatieve opsomming van de bijzondere omstandigheden waarin zo'n uitstel mogelijk is, en definiëren zij passende maatregelen die de naleving van de in dat artikel 31 bedoelde voorwaarden garanderen³³;
- (vi) de gevolgen van de onmogelijkheid om de identificatie- en verificatieverplichtingen na te leven binnen de in de artikelen 30 en 31 van de wet bedoelde termijnen, inclusief de bijwerking van de identificatie³⁴.

³¹ Artikel 13, 3°, van het FSMA-reglement.

³² Artikel 30 van de wet.

³³ Artikel 15 van het FSMA-reglement.

³⁴ Zie artikel 33, § 1, van de wet.

4.2.2. Identificatie van de kenmerken van de cliënt en van het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie of de occasionele verrichting

De verzameling van relevante informatie over de kenmerken van de cliënt en over het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie of de occasionele verrichting is essentieel om de onderworpen entiteit in staat te stellen de in artikel 19, § 2, van de wet bedoelde individuele risicobeoordeling uit te voeren en de tenuitvoerlegging van het door haar gedefinieerde cliëntacceptatiebeleid te garanderen (zie voornoemd punt 3.2).

Die informatie vervolledigt de maatregelen inzake de identificatie en identiteitsverificatie van de betrokken persoon en draagt ertoe bij dat de onderworpen entiteit over voldoende kennis beschikt over de personen die betrokken zijn bij de zakelijke relatie of de occasionele verrichting, en dat zij zo het betrokken WG/FT-risico kan beoordelen³⁵.

De procedures zouden dus de relevante informatie moeten opsommen die de onderworpen entiteit moet verzamelen om de kenmerken van de cliënt, alsook het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie of de occasionele verrichting te identificeren.

Om die doelstelling te verwezenlijken, moet die procedure de onderworpen entiteit met name in staat stellen te bepalen of de cliënt, zijn lasthebber of zijn uiteindelijke begunstigde een politiek prominente persoon in de zin van artikel 4, 28°, van de wet is of is geworden, een familielid van een politiek prominente persoon is, dan wel een persoon is die als naaste geassocieerde van een politiek prominente persoon bekendstaat^{36,37}.

4.2.3. Individuele risicobeoordeling

Artikel 19, § 2, eerste lid, van de wet verplicht de onderworpen entiteiten om een individuele risicobeoordeling uit te voeren. Bij het aangaan van een zakelijke relatie met cliënten of het uitvoeren van occasionele verrichtingen voor cliënten, moeten de onderworpen entiteiten daartoe een voorafgaand onderzoek verrichten naar de aan het profiel van de cliënt en aan de beoogde aard van

³⁵ De memorie van toelichting bij de wet (Parl.St., Kamer, 2016-2017, nr. 2566/001, p. 132) bepaalt het volgende: *“Hoewel de identificatiegegevens stricto sensu het in voorkomend geval reeds mogelijk kunnen maken de aanwezigheid van een specifiek risico op te sporen, zijn ze niet voldoende om afdoende kennis te hebben van de cliënt (zijn beroepsactiviteit, zijn vermogenstoestand, de bron van zijn inkomsten, ...) en van wat hij wenst te ondernemen (vermogensbeheer, stortingen en opnemingen, geldovermakingen). Deze informatie is echter essentieel om het niveau van het aan de cliënt verbonden risico te beoordelen, en om te verifiëren of er wordt voldaan aan de criteria die zijn verbonden aan de verschillende risicocategorieën die door het cliëntacceptatiebeleid zijn vastgesteld. (...)”*

³⁶ Artikel 41, § 1, 1°, van de wet.

³⁷ In het geval van een levensverzekeringsovereenkomst zou die procedure de onderworpen entiteit met name in staat moeten stellen om, conform artikel 41, § 2, van de wet, te bepalen of de begunstigde van de overeenkomst en/of, in voorkomend geval, de uiteindelijke begunstigde van de begunstigde van de overeenkomst (een politiek prominente persoon is of is geworden)/(politieke prominente personen zijn of zijn geworden), (een familielid)/(familieleden) van een politiek prominente persoon is (zijn), dan wel (een persoon is die bekendstaat als naaste geassocieerde)/(personen zijn die bekendstaan als naaste geassocieerden) van een politiek prominente persoon.

de zakelijke relatie of de gewenste occasionele verrichting verbonden WG/FT-risico's, om passende waakzaamheidsmaatregelen te kunnen nemen in het licht van de geïdentificeerde WG/FT-risico's.

De procedures van de onderworpen entiteit verduidelijken de modaliteiten voor de uitvoering van voornoemde individuele risicobeoordeling.

Meer specifiek is het aangewezen dat die procedures:

- (i) de te volgen methodologie voor de uitvoering van die individuele risicobeoordeling verduidelijken.

De procedures zouden moeten preciseren hoe alle informatie die de onderworpen entiteit heeft ingezameld over de cliënt en over de zakelijke relatie of de betrokken occasionele verrichting, naargelang het geval, moet worden geanalyseerd. In elk afzonderlijk geval kan zo worden bepaald in welke risicocategorie³⁸ de betrokken cliënt moet worden ondergebracht, zodat – in functie van de zakelijke relatie die hij wenst aan te gaan of de occasionele verrichting die hij wenst uit te voeren – passende waakzaamheidsmaatregelen op hem kunnen worden toegepast, rekening houdend met het desbetreffende WG/FT-risiconiveau;

- (ii) de procedure ontwikkelen voor de monitoring en de bijwerking van de individuele risicobeoordeling. Die procedure zou met name moeten verduidelijken welke maatregelen moeten worden genomen om de elementen te kunnen identificeren die een mogelijke impact kunnen hebben op de individuele beoordeling van de aan een bepaalde zakelijke relatie verbonden risico's (zie punt 4.2.5 hieronder).

4.2.4. Cliëntacceptatie

In het verlengde van de individuele risicobeoordeling bepaalt de cliëntacceptatieprocedure, met naleving van de in het cliëntacceptatiebeleid vastgelegde algemene beginselen (zie voornoemd punt 3.2.2), welk besluitvormingsproces de onderworpen entiteit moet volgen om toestemming te geven voor het uitvoeren van een bepaalde occasionele verrichting of het aangaan van een bepaalde zakelijke relatie met een bepaalde cliënt.

Daartoe bepaalt de procedure het hiërarchische niveau dat toestemming mag geven om een zakelijke relatie aan te gaan of een bepaalde occasionele verrichting uit te voeren³⁹, door, in voorkomend geval, een onderscheid te maken naargelang het betrokken WG/FT-risico⁴⁰. De procedure verduidelijkt ook de eventuele voorwaarden en modaliteiten van die toestemming, alsook de eventueel vooraf uit te voeren verificaties. Zoals vermeld in voornoemd punt 3.2.2, besteedt de onderworpen entiteit in dat

³⁸ Conform artikel 4 van het FSMA-reglement moeten de onderworpen entiteiten, in het verlengde van de algemene risicobeoordeling, risicocategorieën vaststellen. Daartoe gaan zij uit van de risico's die bij de in artikel 16 van de wet bedoelde algemene risicobeoordeling worden geïdentificeerd, en bundelen zij binnen eenzelfde categorie de situaties waarvoor identieke waakzaamheidsmaatregelen moeten worden genomen.

³⁹ In voorkomend geval, verduidelijkt de procedure of één enkele persoon van dat niveau gemachtigd is om een dergelijke beslissing te nemen, dan wel of, integendeel, de beslissing moet worden genomen door verschillende personen die gezamenlijk optreden.

⁴⁰ Dat risiconiveau zal worden bepaald na de individuele risicobeoordeling.

verband bijzondere aandacht aan bepaalde situaties, zoals situaties waarin maatregelen van verhoogde waakzaamheid moeten worden genomen, situaties waarin de conform artikel 19, § 2, van de wet uitgevoerde individuele risicobeoordeling op een hoog risico wijst, situaties waarin het niet mogelijk blijkt relevante informatie over het adres van de cliënt of, in voorkomend geval, de geboortedatum en –plaats van de uiteindelijke begunstigde(n) van de cliënt in te zamelen, of verzoeken met het oog op het afsluiten van genummerde overeenkomsten.

4.2.5. Doorlopende waakzaamheid ten aanzien van de zakelijke relaties en de verrichtingen, en opsporing van atypische verrichtingen

De verplichting voor de onderworpen entiteiten om doorlopende waakzaamheid aan de dag te leggen ten aanzien van de zakelijke relaties en de verrichtingen, omvat twee luiken: (i) de opsporing van atypische verrichtingen, en (ii) de bijwerking van de identificatie en identiteitsverificatie van de betrokken personen⁴¹, alsook van de gegevens over de kenmerken van de cliënt en over het doel en de aard van de zakelijke relatie.

De onderworpen entiteiten moeten procedures uitwerken die hen in staat moeten stellen de conform artikel 35, § 1, 1°, van de wet voor hen geldende verplichting tot doorlopende waakzaamheid na te leven⁴².

(i) Opsporing van atypische verrichtingen

De artikelen 17, 1°, en 21 van het FSMA-reglement verplichten de onderworpen entiteiten om de passende criteria die hen in staat moeten stellen om atypische verrichtingen op te sporen, schriftelijk ter kennis te brengen van hun aangestelden, lasthebbers en onderaannemers die rechtstreeks in contact staan met de cliënten of die met de uitvoering van hun verrichtingen zijn belast.

Bovendien moeten de onderworpen entiteiten gebruik maken van een toezichtssysteem voor de opsporing van atypische verrichtingen die, in voorkomend geval, mogelijk niet werden opgespoord door hun aangestelden, lasthebbers of onderaannemers die rechtstreeks in contact staan met de cliënten of die met de uitvoering van hun verrichtingen zijn belast⁴³. Dat systeem moet voldoen aan de in artikel 18, tweede lid, van voornoemd reglement bedoelde voorwaarden en onder andere eerst aan een valideringsprocedure worden onderworpen en daarna geregeld opnieuw op zijn relevantie worden onderzocht. Op die manier kan het systeem, zo nodig, worden aangepast aan de ontwikkeling van het cliënteel waarop de onderworpen entiteit zich richt, van de door haar aangeboden producten, diensten of verrichtingen, van de betrokken landen en geografische gebieden, en van de leveringskanalen waarop zij een beroep doet.

⁴¹ Met andere woorden, van de cliënt en van zijn eventuele lasthebber(s) en uiteindelijke begunstigde(n).

⁴² Dat artikel luidt als volgt: “De onderworpen entiteiten leggen ten aanzien van de zakelijke relatie een doorlopende waakzaamheid aan de dag die evenredig is met het overeenkomstig artikel 19, § 2, eerste lid, geïdentificeerd risiconiveau, wat met name het volgende inhoudt: 1° een aandachtig onderzoek van de verrichtingen uitgevoerd gedurende de zakelijke relatie en, indien nodig, van de oorsprong van de geldmiddelen, om te verifiëren of deze verrichtingen stroken met de kenmerken van de cliënt, het doel en de aard van de zakelijke relatie of de voorgenomen verrichting en met het risicoprofiel van de cliënt, om atypische verrichtingen op te sporen die moeten worden onderworpen aan een grondige analyse overeenkomstig artikel 45”.

⁴³ Artikel 18 van het FSMA-reglement.

Voornoemd toezichtssysteem moet geautomatiseerd zijn, tenzij de onderworpen entiteit kan aantonen dat dit niet vereist is gezien de aard, het aantal en het volume van de verrichtingen waarop toezicht moet worden gehouden⁴⁴. In dat geval zou de procedure de toezichtsmodaliteiten moeten verduidelijken om atypische verrichtingen te kunnen opsporen.

Wanneer een onderworpen entiteit een atypische verrichting opspoot conform artikel 35, § 1, eerste lid, van de wet, voert zij een specifieke analyse uit conform artikel 45 van diezelfde wet (zie punt 4.4 hieronder).

(ii) Bijwerking van de informatie

Artikel 35, § 1, 2°, van de wet verplicht de onderworpen entiteiten om de identiteits- en de identiteitsverificatiegegevens van de betrokken personen alsook de gegevens over de kenmerken van de cliënt en over het doel en de aard van de zakelijke relatie bij te werken.

Daartoe zouden de onderworpen entiteiten in hun procedure moeten bepalen in welke omstandigheden voornoemde gegevens moeten worden bijgewerkt, alsook de termijnen waarbinnen dat moet gebeuren. Zo kan de bijwerking van de gegevens nodig zijn als de aard van de verrichtingen die de cliënt uitvoert, niet langer coherent blijkt met de beroepsactiviteiten die hij eerder verklaarde uit te voeren. In dat verband kan het nodig blijken bijzondere aandacht te besteden aan de cliënten die rechtspersonen zijn, omwille van het potentieel grotere aantal wijzigingen van de identificatiegegevens dat betrekking op hen heeft (wijziging van hun maatschappelijke benaming of maatschappelijke zetel, verandering van hun betekenisvolle of controlerende aandeelhouders of hun bestuurders, fusie, vereffening, ...). Ook moet worden onderstreept dat de onrechtstreekse toegang tot het Rijksregister bedoeld in artikel 28 van de wet is toegestaan met het oog op de bijwerking van de identificatiegegevens van de betrokken personen. Verder kan tot de bijwerking van de identificatiegegevens van de uiteindelijke begunstigden worden overgegaan door het in artikel 73 van de wet bedoeld centraal register van de uiteindelijke begunstigden ("UBO-register" genaamd) te raadplegen.

Er wordt onderstreept dat de bijwerking van de betrokken gegevens zou kunnen rechtvaardigen dat de overeenkomstig artikel 19, § 2, van de wet uitgevoerde individuele risicobeoordeling wordt bijgewerkt (zie punt 4.2.3 hierboven).

Verder wordt erop gewezen dat de risicogebaseerde benadering moet worden nageleefd bij de uitvoering van de bijwerkingsverplichting: de door de onderworpen entiteiten genomen maatregelen om zich aan die bijwerkingsverplichting te conformeren, moeten evenredig zijn met het (de) bij de individuele risicobeoordeling geïdentificeerde risico('s).

⁴⁴ Artikel 18, tweede lid, 4°, van het FSMA-reglement.

4.3. Tenuitvoerlegging van de verplichtingen die de naleving van de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's moeten garanderen, en van de maatregelen inzake de bevrozing van tegoeden

Krachtens artikel 24 van het FSMA-reglement moeten de onderworpen entiteiten gebruik maken van een toezichtssysteem om de naleving van de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's te waarborgen⁴⁵. Dat systeem moet eerst aan een valideringsprocedure worden onderworpen en daarna geregeld worden bijgewerkt⁴⁶.

Gelet op wat voorafgaat, is de FSMA van oordeel dat de onderworpen entiteiten bovendien:

1. de modaliteiten zouden moeten verduidelijken van de regelmatige bijwerking van de informatie die voornoemd toezichtssysteem gebruikt, zodat de juistheid en de volledigheid kunnen worden controleerd van de bij dat systeem gebruikte lijsten van personen die het voorwerp uitmaken van maatregelen inzake financiële embargo's en bevrozing van tegoeden;
2. in de procedures een beschrijving zouden moeten geven van het analyseproces van de door het toezichtssysteem gegenereerde waarschuwingen aan de hand waarvan kan worden nagegaan of er effectief sprake is van concordantie, en die de effectieve tenuitvoerlegging van dat analyseproces garanderen, onder de verantwoordelijkheid van de perso(o)n(en) die de in artikel 9, § 2, van de wet bedoelde functie uitoefen(t)(en) (hierna "de AMLCO('s)") (ongeacht of het gebruikte systeem al dan niet geautomatiseerd is);
3. in de procedures zouden moeten beschrijven welke maatregelen moeten worden genomen als die analyse de door het systeem gegenereerde waarschuwing bevestigt, en de effectiviteit van die maatregelen moeten garanderen, inzonderheid de onmiddellijke bevrozing van de betrokken tegoeden en de kennisgeving van die bevrozing aan de Algemene Administratie van de Thesaurie van de FOD Financiën⁴⁷, de analyse van de noodzaak om tot een melding van vermoedens aan de CFI⁴⁸ over te gaan, enz.

4.4. Analyse van atypische verrichtingen en verplichting tot melding van vermoedens aan de CFI

De artikelen 17, 2°, en 21 van het FSMA-reglement leggen de onderworpen entiteiten de verplichting op om hun aangestelden, lasthebbers en onderaannemers die rechtstreeks in contact staan met de cliënten of die met de uitvoering van hun verrichtingen zijn belast, schriftelijk in kennis te stellen van de te volgen procedure om deze verrichtingen te onderwerpen aan een specifieke analyse onder de verantwoordelijkheid van de AMLCO overeenkomstig de artikelen 45 en 46 van de wet, om te bepalen of deze verrichtingen kunnen worden vermoed verband te houden met het witwassen van geld of de financiering van terrorisme.

Bovendien verplicht artikel 19 van datzelfde reglement de onderworpen entiteiten om passende procedures vast te stellen om zo snel mogelijk, naar gelang van de omstandigheden, een analyse van

⁴⁵ Artikel 4, 6°, van de wet.

⁴⁶ Artikel 24, tweede lid, 4°, van het FSMA-reglement.

⁴⁷ Zie ter zake met name artikel 8 van het koninklijk besluit van 28 december 2006 inzake specifieke beperkende maatregelen tegen bepaalde personen en entiteiten met het oog op de strijd tegen de financiering van het terrorisme.

⁴⁸ Cel voor financiële informatieverwerking als bedoeld in artikel 76 van de wet.

de atypische verrichtingen te verrichten, om te bepalen of er, met toepassing van artikel 47 van de wet, een vermoeden moet worden gemeld aan de CFI.

4.5. Beroep op een derde zaakaanbrenger

Conform artikel 42 van de wet kunnen de onderworpen entiteiten hun verplichtingen inzake de identificatie en identiteitsverificatie van de cliënt en inzake de identificatie van de kenmerken van de cliënt en van het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie of de occasionele verrichting, bedoeld in de artikelen 26 tot 32, 34 en 35, § 1, 2°, van de wet, onder bepaalde voorwaarden, door derde zaakaanbrengers laten vervullen⁴⁹.

Het beroep dat op derde zaakaanbrengen wordt gedaan, moet worden onderscheiden van het beroep dat op lasthebbers of onderaannemers wordt gedaan die volgens de instructies en onder het toezicht en de verantwoordelijkheid van de onderworpen entiteit handelen, terwijl de derde zaakaanbrengers in hun eigen naam en voor hun eigen rekening handelen en zelf onderworpen zijn aan de in de wet bedoelde waakzaamheidsplichten of aan identieke verplichtingen waarin het recht van een ander land voorziet.

Overeenkomstig artikel 22 van het FSMA-reglement moet de onderworpen entiteit die een beroep doet op een derde zaakaanbrenger conform de voorwaarden van artikel 42 van de wet, in haar procedures bepalen dat:

- a) zij vooraf moet verifiëren of de derde zaakaanbrenger aan de voorwaarden van artikel 43, § 1, 3°, en § 2, tweede lid, van de wet voldoet, en dat zij de documenten waarop zij zich hiervoor baseert, moet bewaren; en
- b) de derde zaakaanbrenger zich er vooraf schriftelijk moet toe verbinden:
 - de onderworpen entiteit onmiddellijk de identiteitsgegevens te bezorgen van de cliënten die hij voornemens is aan te brengen en, in voorkomend geval, van zijn lasthebbers en uiteindelijke begunstigden, alsook de gegevens over de kenmerken van de cliënt en over het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie, die nodig zijn voor de nakoming van de hem overeenkomstig artikel 42 van de wet opgelegde waakzaamheidsplichten;
 - de onderworpen entiteit onverwijld en zodra zij daarom verzoekt, een kopie te bezorgen van de bewijsstukken of de betrouwbare informatiebronnen aan de hand waarvan hij de identiteit van de cliënten en, in voorkomend geval, van zijn lasthebbers en uiteindelijke begunstigden heeft geverifieerd.

⁴⁹ De onderworpen entiteiten die, overeenkomstig artikel 42 van de wet, een beroep doen op een derde zaakaanbrenger, blijven evenwel verantwoordelijk voor de naleving van de betrokken verplichtingen.

4.6. Bewaring van documenten en stukken

Om de naleving en de efficiëntie van de diverse, voor de onderworpen entiteiten geldende wettelijke en reglementaire bepalingen inzake gegevensbewaring te kunnen nagaan, is het aangewezen dat de door de onderworpen entiteit uitgewerkte procedures, met naleving van de geldende reglementering, verduidelijken⁵⁰:

- welke informatie en documenten moeten worden bewaard (bv. documenten over de identiteit van de cliënten);
- hoe lang de in het vorige punt bedoelde informatie en documenten moeten worden bewaard alsook wanneer die bewaarperiode aanvangt;
- volgens welke modaliteiten toegang kan worden verkregen tot voornoemde informatie en documenten⁵¹, waarbij er moet worden op toegezien de efficiëntie van de toepasselijke bepalingen te garanderen;
- op welke drager die informatie en documenten moeten worden bewaard.

4.7. Melding van inbreuken (“whistleblowing”)

Artikel 10 van de wet verplicht de onderworpen entiteiten om passende procedures te ontwikkelen en ten uitvoer te leggen die evenredig zijn met hun aard en omvang, om hun personeelsleden of agenten in staat te stellen om de inbreuken op de met toepassing van Boek II van deze wet opgelegde verplichtingen, via een specifiek, onafhankelijk en anoniem kanaal te melden aan de AMLCO en de verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende⁵², die op grond van artikel 9 zijn aangewezen. In de praktijk moeten die meldingen dus rechtstreeks tot de AMLCO en de verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende kunnen worden gericht, zonder dat daarbij de hiërarchische weg moet worden gevolgd. Zoals vermeld in dat artikel 10, is het in voornoemd punt 2 vermelde proportionaliteitsbeginsel dus ook van toepassing bij de opstelling van de betrokken procedures.

Tot slot wordt eraan herinnerd dat de onderworpen entiteiten er, in het kader van hun sensibiliserings- en opleidingsprogramma, moeten op toezien dat hun personeelsleden van wie de functie dat vereist, alsook, in voorkomend geval, hun agenten vertrouwd zijn met voornoemde procedures.

⁵⁰ Inzonderheid de bepalingen van Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming), en de bepalingen van nationaal recht die de tenuitvoerlegging van de bepalingen van die Verordening garanderen.

⁵¹ Met name wanneer de dossiers met die gegevens bij een derde worden gearchiveerd.

⁵² Het in deze circulaire gebruikte begrip “verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende” viseert de conform artikel 9, § 1, van de wet juncto artikel 7 van het FSMA-reglement aangewezen persoon die op het hoogste niveau verantwoordelijk is om te waken over de toepassing en de naleving van de in voornoemd artikel 9, § 1, vermelde wettelijke en reglementaire verplichtingen.

5. Richtsnoeren voor de goedkeuring en formalisering van gedragslijnen en procedures

Het is aangewezen dat de SWG/FT-gedragslijnen en procedures stroken met de volgende beginselen:

- zij worden schriftelijk vastgelegd en bewaard op een drager die het in de toekomst mogelijk maakt er op eenvoudige manier naar te verwijzen, en die garandeert dat zij op exact dezelfde wijze kunnen worden gereproduceerd (op papier of elektronische informatiedrager);
- zij worden goedgekeurd door een lid van het hoger leidinggevend personeel van de onderworpen entiteit⁵³, bv. de hooggeplaatste leidinggevende;
- elke wijziging van de gedragslijnen en procedures wordt goedgekeurd door de in het vorige punt bedoelde personen;
- zij zijn gekend door de personen die ze moeten toepassen, om de effectieve tenuitvoerlegging ervan te garanderen⁵⁴;
- zij zijn evenredig aan de omvang en de aard van de onderworpen entiteit (zie het in punt 2 bedoelde proportionaliteitsbeginsel) en maken, naargelang het geval, een onderscheid per bedrijfsonderdeel en
- zij zijn voldoende duidelijk verwoord om elke twijfel uit te sluiten over de manier waarop zij moeten worden toegepast, en om hun efficiëntie te garanderen.

6. Interne controle en onafhankelijke auditfunctie

6.1. Interne controlemaatregelen

De onderworpen entiteiten ontwikkelen en passen doeltreffende interne controlemaatregelen toe om te kunnen voldoen aan de voor hen geldende wettelijke en reglementaire verplichtingen inzake SWG/FT als bedoeld in artikel 8, § 1, 1° en 3°, van de wet. Die interne controlemaatregelen strekken ertoe de zwakke punten van het SWG/FT-instrumentarium te identificeren, zodat passende maatregelen kunnen worden genomen om ze weg te werken. Ook bij de ontwikkeling en de toepassing van die maatregelen is het in punt 2 bedoelde proportionaliteitsbeginsel van toepassing.

Het is aangewezen dat de interne controlemaatregelen betrekking hebben op alle activiteiten waarbij de onderworpen entiteit aan WG/FT-risico's kunnen worden blootgesteld, en met name:

- de activiteiten van de operationele (commerciële, ...) diensten en departementen;
- de activiteiten van de AMLCO (incl. die van melder aan de CFI) en, in voorkomend geval, van zijn team; en

⁵³ Artikel 8, § 3, van de wet.

⁵⁴ Zie met name artikel 11, § 1, tweede lid, van de wet dat de onderworpen entiteiten verplicht zich ervan te vergewissen dat hun personeelsleden van wie de functie dat vereist, en hun agenten de gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen kennen en begrijpen die, conform artikel 8, § 1, van de wet, van kracht zijn binnen de onderworpen entiteit.

- de activiteiten van de derde zaakaanbrengers, onderaannemers, agenten of lasthebbers.

Daarom zouden de onderworpen entiteiten het type en de frequentie van controles moeten bepalen die zullen worden uitgevoerd, om te kunnen nagaan of elke bij de SWG/FT betrokken persoon (bv. personeelslid, agent, lasthebber of onderaannemer) zich conformeert aan de door de onderworpen entiteit ontwikkelde gedragslijnen, en, in voorkomend geval, de door haar vastgestelde procedures toepast.

6.2. Onafhankelijke auditfunctie

Conform artikel 8, § 2, 2°, a), van de wet moet, voor zover de aard en de omvang van de onderworpen entiteit dat rechtvaardigen, en onverminderd de toepassing van andere wettelijke bepalingen, een onafhankelijke auditfunctie worden gecreëerd om de met toepassing van artikel 8, § 1, van de wet ontwikkelde gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen te testen.

Wanneer een sectorale wetgevende tekst die op de betrokken onderworpen entiteit van toepassing is, in een interne auditfunctie voorziet, is de FSMA van oordeel dat voornoemde onafhankelijke auditfunctie kan worden uitgeoefend door de persoon die deze interne auditfunctie uitoefent⁵⁵.

6.3. Betrouwbaarheid

Conform artikel 8, § 2, 2°, b), van de wet moet de onderworpen entiteit, voor zover haar aard en omvang dat rechtvaardigen, procedures uitwerken om, bij de aanwerving en de aanstelling van personeelsleden of de aanwijzing van agenten, na te gaan of zij blijk geven van de passende betrouwbaarheid, rekening houdend met de aan de uit te voeren opdrachten en functies verbonden risico's⁵⁶.

De FSMA raadt elke onderworpen entiteit aan zich ervan te vergewissen dat haar personeelsleden en, in voorkomend geval, haar agenten, blijk geven van passende betrouwbaarheid, rekening houdend met de WG/FT-risico's die verbonden zijn aan de opdrachten en functies die zij uitvoeren.

7. Sensibilisering en opleiding

Om over een passend SWG/FT-instrumentarium te beschikken, moeten de onderworpen entiteiten zich ervan vergewissen dat hun personeelsleden van wie de functie dat vereist, en, in voorkomend geval, hun agenten worden gesensibiliseerd voor de WG/FT-risico's, en dat zij de nodige opleidingen krijgen voor de tenuitvoerlegging van dat instrumentarium.

⁵⁵ Bij de ICB's kan die functie worden uitgeoefend door de persoon die ook de interne auditfunctie uitoefent als bedoeld in artikel 3, 62°, van de wet van 3 augustus 2012 betreffende de instellingen voor collectieve belegging die voldoen aan de voorwaarden van Richtlijn 2009/65/EG en de instellingen voor belegging in schuldvorderingen, en in artikel 3, 42°, van de wet van 19 april 2014 betreffende de alternatieve instellingen voor collectieve belegging en hun beheerders.

⁵⁶ Artikel 8, § 2, 2°, b), van de wet.

7.1. Draagwijdte van de verplichting tot sensibilisering en opleiding

Artikel 8, § 2, 3°, van de wet legt de onderworpen entiteiten twee verplichtingen op:

- (i) enerzijds, moeten zij hun personeelsleden en, in voorkomend geval, hun agenten sensibiliseren voor de WG/FT-risico's; en
- (ii) anderzijds, moeten zij die personen de nodige opleiding geven inzake de maatregelen voor de beperking van dergelijke risico's.

Te noteren valt dat artikel 9, § 2, eerste lid, *in fine* van de wet de AMLCO de verantwoordelijkheid toevertrouwt om toe te zien op de sensibilisering en de opleiding van het personeel en, in voorkomend geval, de agenten overeenkomstig artikel 11 van de wet. Het is ook aangewezen dat de AMLCO op de sensibilisering en de opleiding van de mensen die procedures, computerhulpmiddelen, of andere ontwikkelen, bedoeld om de WG/FT-risico's te beperken ziet toe.

7.1.1. Sensibilisering voor de WG/FT-risico's

De AMLCO moet toezien op de sensibilisering van de personeelsleden en, in voorkomend geval, de agenten voor de WG/FT-risico's waaraan de onderworpen entiteit is blootgesteld. Toch is het aangewezen dat de personeelsleden en, in voorkomend geval, de agenten ook, meer algemeen, worden gesensibiliseerd voor het belang van de SWG/FT en voor de noodzaak om maatregelen toe te passen om de WG/FT-risico's te beperken.

7.1.2. Opleiding inzake de maatregelen voor de beperking van de WG/FT-risico's

De AMLCO moet toezien op de opleiding van de personeelsleden van de onderworpen entiteit en, in voorkomend geval, haar agenten inzake de maatregelen voor de beperking van de WG/FT-risico's waaraan de onderworpen entiteit is blootgesteld.

Artikel 11, § 1, van de wet beschrijft de inhoud van de opleiding van de in voornoemd punt 7.1 bedoelde personen, namelijk:

- (i) het toepasselijke algemene juridische kader inzake de SWG/FT, nl. de bepalingen van de wet en de ter uitvoering ervan genomen besluiten en reglementen, de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's, alsook de toepasselijke vereisten inzake gegevensbescherming⁵⁷; en

⁵⁷ Artikel 11, § 1, eerste lid, van de wet.

- (ii) de ontwikkelde gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen bedoeld in artikel 8, § 1, van de wet die binnen de onderworpen entiteit van toepassing zijn⁵⁸, alsook de toepasselijke methodes en criteria om de verrichtingen te identificeren die verband kunnen houden met WG/FT, over de wijze waarop in een dergelijk geval moet worden gehandeld, en over de wijze waarop moet worden voldaan aan de door de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's opgelegde verplichtingen.

Zoals verduidelijkt in de memorie van toelichting bij de wet⁵⁹, impliceert de naleving van voornoemde bepalingen dat de onderworpen entiteiten zich niet tevreden mogen stellen met het geven van een zuiver theoretische opleiding. Zij moeten ervoor zorgen dat de betrokken personen effectief in staat zijn om de van kracht zijnde maatregelen toe te passen, en in het bijzonder om verdachte verrichtingen te identificeren en in dergelijke gevallen op passende en adequate wijze te werk te gaan, alsook om de naleving van de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's te garanderen. Daartoe moeten de onderworpen entiteiten een permanente opleiding verstrekken aan de betrokken personen, gelet op de mogelijke evoluties van de WG/FT-risico's waaraan de onderworpen entiteiten zijn blootgesteld, en van het geldende wettelijke en reglementaire kader.

Er moet echter worden onderstreept dat de maatregelen die de onderworpen entiteit moet nemen om na te gaan of het toepasselijke algemene juridische kader inzake de SWG/FT wordt nageleefd, evenredig moeten zijn met de risico's waaraan zij is blootgesteld, alsook met haar aard en omvang. Dat proportionaliteitsbeginsel maakt het de onderworpen entiteiten inzonderheid mogelijk de intensiteit en de frequentie van de opleidingen af te stemmen op met name de taken en verantwoordelijkheden die aan de in punt 7.1 bedoelde personen zijn toevertrouwd.

7.2. Kennis van de meldingsprocedures (“whistleblowing”)

De onderworpen entiteiten moeten er bovendien op toezien dat de in punt 7.1 bedoelde personen op de hoogte zijn van de in voornoemd punt 4.7 bedoelde interne meldingsprocedures (“whistleblowing”) en van de in artikel 90 van de wet bedoelde procedures voor de melding aan de toezichtsautoriteiten.

8. Activiteitenverslag

Conform artikel 8 van het FSMA-reglement, stelt de AMLCO minstens eenmaal per jaar een activiteitenverslag op, dat hij aan de effectieve leiding en het wettelijk bestuursorgaan bezorgt⁶⁰. Dat verslag moet de effectieve leiding in staat stellen kennis te nemen van de ontwikkeling van de WG/FT-risico's waaraan de onderworpen entiteit is blootgesteld, en het passende karakter te waarborgen van de gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen die ten uitvoer zijn gelegd met toepassing van artikel 8 van de wet.

Eveneens conform artikel 8 van het FSMA-reglement, moet een kopie van het jaarlijks activiteitenverslag systematisch aan de FSMA en, in voorkomend geval, aan de commissaris, erkend

⁵⁸ Artikel 11, § 1, tweede lid, van de wet.

⁵⁹ Memorie van toelichting, *Parl.st.*, Kamer, 2016-2017, nr. 2566/001, p. 74.

⁶⁰ Als de onderworpen entiteit een natuurlijk persoon is, wordt het activiteitenverslag opgesteld door de AMLCO, en, als de AMLCO niet de onderworpen entiteit is, wordt het activiteitenverslag aan die onderworpen entiteit overgelegd.

revisor van de onderneming worden voorgelegd. De in artikel 5, § 1, 19°, van de wet bedoelde verzekeringstussenpersonen zijn weliswaar vrijgesteld van deze verplichting om hun jaarlijks activiteitenverslag over te maken, maar moeten niettemin hun jaarverslagen gedurende de in artikel 60 van de wet bedoelde termijn ter beschikking houden van de FSMA en haar die onverwijld overmaken, als zij daarom verzoekt.

9. Nieuwe beoordeling en bijwerking

Conform artikel 17, tweede lid, van de wet moeten de onderworpen entiteiten aan de FSMA kunnen aantonen dat de gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen die zij vaststellen, in verhouding staan tot het door hen geïdentificeerde WG/FT-risico⁶¹. Die gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen moeten de onderworpen entiteiten bovendien in staat stellen zich te conformeren aan de voor hen geldende wettelijke en reglementaire bepalingen inzake de SWG/FT, inclusief de bindende bepalingen betreffende financiële embargo's⁶². Tot slot moet het door de onderworpen entiteiten gedefinieerde organisatorische kader evenredig zijn met hun aard en hun omvang⁶³.

De naleving van voornoemde vereisten impliceert dat de onderworpen entiteiten het passende karakter van de gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen die zij hebben ontwikkeld conform artikel 8 van de wet, periodiek opnieuw beoordelen en, zo nodig, bijwerken. Ook in specifieke omstandigheden kan een nieuwe beoordeling van dat organisatorische kader nodig zijn, bv. wanneer een nieuw WG/FT-risico opduikt, bij de wijziging van de activiteiten die de betrokken onderworpen entiteit uitoefent, of bij een grondige wijziging van haar omvang of distributiekanaal, enz.

10. Organisatie en interne controle binnen de groepen

10.1. Beginselen

Artikel 13, § 1, eerste lid, van de wet verplicht de onderworpen entiteiten die deel uitmaken van een groep⁶⁴, ongeacht of het om vennootschappen dan wel bijkantoren gaat, om de op groepsniveau geldende gedragslijnen en procedures ter voorkoming van WG/FT toe te passen⁶⁵. Die bepaling strekt ertoe de coherentie van het SWG/FT-instrumentarium binnen die groepen te garanderen, onder andere de organisatorische modaliteiten van de verschillende groepsentiteiten, de gedragslijnen (vooral inzake risicobeheer en cliëntacceptatie), de procedures en de interne controlemaatregelen die binnen die entiteiten worden toegepast.

⁶¹ Artikel 17, tweede lid, van de wet.

⁶² Artikel 8, § 1, van de wet.

⁶³ Zie het in punt 2 bedoelde proportionaliteitsbeginsel.

⁶⁴ Artikel 4, 22°, van de wet definieert een groep als "een groep van ondernemingen die bestaat uit ondernemingen die met elkaar verbonden zijn door een betrekking in de zin van artikel 22 van Richtlijn 2013/34/EU van het Europees Parlement en van de Raad van 26 juni 2013 betreffende de jaarlijkse financiële overzichten, geconsolideerde financiële overzichten en aanverwante verslagen van bepaalde ondernemingsvormen, tot wijziging van Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijnen 78/660/EEG en 83/349/EEG van de Raad, evenals de bijkantoren van die verbonden ondernemingen die gevestigd zijn in een andere lidstaat dan deze laatste of in een derde land".

⁶⁵ Die gedragslijnen en procedures omvatten onder andere (i) gedragslijnen inzake gegevensbescherming en (ii) gedragslijnen en procedures voor het delen van informatie binnen de groep ten behoeve van de SWG/FT.

Voorname regel moet echter worden gecombineerd met het beginsel van de territoriale toepassing van de WG/FT-wetgeving. Bijgevolg moeten de op groepsniveau vastgestelde gedragslijnen de entiteiten die deel uitmaken van de groep, in staat stellen de WG/FT-verplichtingen na te leven die hun worden opgelegd door de wetgevingen die van toepassing zijn op het (de) grondgebied(en) waar zij zijn gevestigd. Daarbij moet een onderscheid worden gemaakt naargelang de in België gevestigde onderworpen entiteit (i) de moederonderneming van de groep is, of (ii) een in België gevestigde dochteronderneming dan wel een in België gevestigd bijkantoor van een onderworpen entiteit die ressorteert onder het recht van een andere lidstaat of een derde land.

10.1.1. In België gevestigde moederonderneming

Artikel 13, § 1, eerste en tweede lid, verplicht de Belgische onderworpen entiteiten die de moederondernemingen van een groep zijn, zich ervan te vergewissen dat alle dochterondernemingen en bijkantoren van de groep die, naargelang het geval, in België, andere lidstaten of derde landen zijn gevestigd, zich conformeren aan het op groepsniveau vastgestelde beleid. Daarbij moet een onderscheid worden gemaakt naargelang de betrokken dochterondernemingen en bijkantoren op het grondgebied van (i) een andere lidstaat of (ii) een derde land zijn gevestigd.

(i) In een andere lidstaat gevestigde dochterondernemingen en bijkantoren

In deze hypothese moet de Belgische moederonderneming er, gelet op het territorialiteitsbeginsel en op het feit dat de wetgeving van die lidstaat in overeenstemming moet zijn met Richtlijn (EU) 2015/849 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering (hierna "Richtlijn 2015/849")⁶⁶, op toezien dat de betrokken dochteronderneming of het betrokken bijkantoor de WG/FT-wetgeving van die lidstaat naleeft⁶⁷.

(ii) In een derde land gevestigde dochterondernemingen en bijkantoren

In deze hypothese kan er geen sprake zijn van een automatische gelijkwaardigheid van de geldende WG/FT-wetgeving op het grondgebied van het betrokken derde land, voor zover die wetgeving niet uit de omzetting van voornoemde Richtlijn 2015/849 voortvloeit. Artikel 13, § 2, van de wet verplicht de in België gevestigde onderworpen entiteit die de moederonderneming van de groep is, in dat geval om een vergelijkende studie te maken tussen de betrokken en de Belgische WG/FT-wetgeving, om te controleren of al dan niet aan die gelijkwaardigheidsvoorwaarde is voldaan.

Als de toepasselijke WG/FT-wetgeving van het betrokken derde land ter zake minstens even strenge verplichtingen oplegt als de wet, moet de Belgische moederonderneming erop toezien dat de dochteronderneming die/het bijkantoor dat op het grondgebied van dat derde land is gevestigd, de in dat derde land geldende WG/FT-bepalingen naleeft (artikel 13, § 3, eerste lid, van de wet).

Als de toepasselijke WG/FT-wetgeving van het betrokken derde land daarentegen in minder strenge WG/FT-verplichtingen voorziet dan de door de wet bepaalde verplichtingen, moet de Belgische moederonderneming erop toezien dat de dochteronderneming die/het bijkantoor dat op het grondgebied van dat derde land is gevestigd, de door de wet vastgestelde bepalingen van Belgisch

⁶⁶ De betrokken wetgeving kan bijgevolg *ipso facto* als van een gelijkwaardig niveau worden beschouwd.

⁶⁷ Artikel 13, § 2, van de wet.

recht naleeft, inclusief die over de gegevensbescherming, voor zover het recht van het betrokken derde land dat toestaat (artikel 13, § 3, tweede lid, van de wet). Indien het recht van dat derde land niet toestaat dat de voorgeschreven gedragslijnen en procedures worden toegepast, legt artikel 13, § 3, derde lid, van de wet de moederonderneming de verplichting op om erop toe te zien dat de dochteronderneming die/het bijkantoor dat op het grondgebied van dat land is gevestigd, bijkomende maatregelen neemt ten opzichte van de lokale maatregelen om het WG/FT-risico (bv. beperkingen inzake de activiteiten of de aanvaarding van bepaalde cliënten) doeltreffend te beheersen. Verder legt dat artikel de Belgische moederonderneming ook de verplichting op om de FSMA daarvan te informeren⁶⁸.

Verder wordt eraan herinnerd dat artikel 38, tweede lid, van de wet de onderworpen entiteiten die bijkantoren of meerderheidsdochters hebben opgericht in derde landen met een hoog risico, deze, op basis van een bijzondere risicobeoordeling, mogen toestaan niet automatisch maatregelen van verhoogde waakzaamheid toe te passen, op voorwaarde dat ze zich ervan vergewissen dat de betrokken bijkantoren en dochters volledig voldoen aan de op groepsniveau geldende gedragslijnen en procedures. De onderworpen entiteit die voornoemde mogelijkheid wenst te benutten, zou, naast de vergelijkende analyse van de wetgeving van het betrokken derde land, nog een specifieke risicobeoordeling moeten uitvoeren en documenteren, om aan de FSMA te kunnen aantonen dat de naleving van de op groepsniveau ontwikkelde gedragslijnen en procedures het effectief mogelijk maakt de geïdentificeerde risico's op passende wijze te beperken⁶⁹.

10.1.2. In België gevestigde dochterondernemingen en bijkantoren van onderworpen entiteiten die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat of een derde land

Gelet op het beginsel van de territoriale toepassing van de wet, moeten de in België gevestigde dochterondernemingen en bijkantoren die deel uitmaken van een groep waarvan de moederonderneming een onderworpen entiteit is die ressorteert onder het recht van een andere lidstaat of een derde land⁷⁰, erop toezien dat de op groepsniveau vastgestelde WG/FT-beginselen niet verhinderen dat zij de hun ter zake door het Belgisch recht opgelegde wettelijke en reglementaire verplichtingen naleven.

Krachtens artikel 27 van het FSMA-reglement moeten de in België gevestigde onderworpen instellingen die deel uitmaken van een groep waarvan de moederonderneming een onderworpen entiteit is die ressorteert onder het recht van een andere lidstaat of een derde land, beoordelen of de op groepsniveau vastgestelde gedragslijnen en procedures ter voorkoming van WG/FT overeenstemmen met de bepalingen van artikel 8 van de wet en de bepalingen van dit reglement, voordat zij deze ten uitvoer leggen. Indien dit niet het geval is, verzoeken zij hun moederonderneming hen vrij te stellen van de toepassing van de op groepsniveau vastgestelde gedragslijnen en procedures, om de overeenstemming met voornoemde wettelijke en reglementaire bepalingen te waarborgen. Als de door de groep opgelegde maatregelen niet in overeenstemming kunnen worden

⁶⁸ I.e. de toezichthouder die, conform artikel 85 van de wet, in België bevoegd voor haar is.

⁶⁹ Ter zake moet ook worden verwezen naar het in artikel 14 van de wet vermelde verbod, dat als volgt luidt: *“De onderworpen entiteiten mogen geen bijkantoor of vertegenwoordigingskantoor openen in een land of gebied dat door de Koning is aangewezen met toepassing van artikel 54. Zij mogen noch rechtstreeks noch onrechtstreeks een dochtervennootschap verwerven of oprichten die werkzaam is als onderworpen entiteit die gedomicilieerd, geregistreerd of gevestigd is in het bovenbedoelde land of gebied.”*

⁷⁰ In de zin van respectievelijk punten 20° en 21° van artikel 4 van de wet.

gebracht met deze bepalingen aan de hand van deze vrijstellingsprocedure, brengen zij de FSMA hiervan op de hoogte.

10.2. Gedraglijnen, procedures en interne controlematregelen op groepsniveau als de moederonderneming een in België gevestigde onderworpen entiteit is

10.2.1. Gedraglijnen en procedures

De conform artikel 13, § 1, eerste lid, van de wet op groepsniveau geldende gedraglijnen en procedures ter voorkoming van WG/FT strekken ertoe de coherente toepassing te garanderen van de maatregelen ter voorkoming van de WG/FT-risico's waaraan de groepsentiteiten zijn blootgesteld.

Artikel 26 van het FSMA-reglement verplicht de in België gevestigde onderworpen entiteiten die dochterondernemingen of bijkantoren hebben in een andere lidstaat of een derde land, of die in België gevestigde dochterondernemingen hebben die onderworpen entiteiten zijn, hun op groepsniveau geldende gedraglijnen en procedures ter voorkoming van WG/FT vast te leggen in overeenstemming met artikel 13 van de wet, op basis van een beoordeling van de WG/FT-risico's waaraan de groep is blootgesteld, met inachtneming van de WG/FT-risico's die elk van de dochterondernemingen en bijkantoren van de groep met toepassing van artikel 6 van het FSMA-reglement⁷¹ heeft geïdentificeerd.

De FSMA is van oordeel dat op groepsniveau gedraglijnen en, in voorkomend geval, procedures zouden moeten worden ontwikkeld voor de volgende elementen:

- (i) het beheer van de WG/FT-risico's op groepsniveau;
 - (ii) de cliëntacceptatie binnen de groep;
 - (iii) de gegevensbescherming⁷²; en
 - (iv) het delen van informatie binnen de groep⁷³.
- (i) WG/FT-risicobeheerbeleid op groepsniveau

Het WG/FT-risicobeheerbeleid op groepsniveau strekt ertoe de normen te definiëren inzake het beheer en de beperking van de WG/FT-risico's waarmee alle groepsentiteiten rekening moeten houden bij de opstelling en de tenuitvoerlegging van het risicobeheerbeleid.

De FSMA is van oordeel dat het WG/FT-risicobeheerbeleid op groepsniveau zou de volgende elementen moeten bevatten:

⁷¹ Artikel 6 van het FSMA-reglement bepaalt dat de onderworpen entiteiten die dochterondernemingen of bijkantoren hebben in een andere lidstaat of een derde land, of die dochterondernemingen hebben die in België onderworpen entiteiten zijn, gepaste maatregelen nemen om te verzekeren dat deze bijkantoren en dochterondernemingen, elk wat hen betreft, een algemene beoordeling verrichten van de risico's waaraan zij in hun land van vestiging zijn blootgesteld, en dat zij deze algemene risicobeoordeling aan hen overmaken.

⁷² Zie ter zake artikel 13, § 1, eerste lid, van de wet.

⁷³ *Ibidem*.

- de basisbeginselen voor de toepassing van een risicogebaseerde benadering op groepsniveau, inclusief de toepasselijke beginselen voor de algemene risicobeoordeling van de groepsentiteiten;
- het maximale niveau van de groep qua WG/FT-risicotolerantie waarbij, in voorkomend geval, een onderscheid wordt gemaakt naargelang de activiteiten van de verschillende groepsentiteiten;
- de richtsnoeren voor de definitie, door elke betrokken groepsentiteit, van de procedures en maatregelen voor het beheer van de WG/FT-risico's waaraan de groepsentiteiten zijn blootgesteld.

(ii) Groepsbeleid inzake cliëntacceptatie

Om een coherente beoordeling van de WG/FT-risico's door de verschillende groepsentiteiten te garanderen, is het aangewezen om een cliëntacceptatiebeleid op groepsniveau te ontwikkelen.

Dat beleid zou met name de volgende aspecten moeten definiëren:

- de algemene criteria voor de classificatie in de risicocategorieën;
- de procedureregels voor het onderzoek van aanvragen en de besluitvorming over het aangaan van een zakelijke relatie met de cliënten, en dit in functie van het WG/FT-risiconiveau dat de betrokken cliënten kunnen vertegenwoordigen.

(iii) Gedragslijnen en procedures voor het delen van informatie binnen de groep

Artikel 13, § 1, eerste lid, van de wet verplicht de onderworpen entiteiten die deel uitmaken van een groep, om de op groepsniveau geldende gedragslijnen en procedures ter voorkoming van WG/FT toe te passen, inclusief de gedragslijnen en procedures voor het delen van informatie binnen de groep ten behoeve van de SWG/FT.

De FSMA is van oordeel dat het delen van informatie tussen de entiteiten van een groep nodig is voor de coherente tenuitvoerlegging van de SWG/FT-gedragslijnen op groepsniveau. In dat verband is de FSMA van oordeel dat de gedragslijnen en procedures zouden moeten bepalen dat de groepsentiteiten de volgende gegevens met elkaar moeten delen⁷⁴:

- hun algemene risicobeoordelingen, zodat de moederonderneming een risicobeoordeling op groepsniveau kan verrichten, conform artikel 6 van het FSMA-reglement, waarop zij de gedragslijnen en procedures ter voorkoming van WG/FT op groepsniveau moet baseren; alsook

⁷⁴ Onverminderd de bepalingen die van toepassing zijn op de bescherming van de persoonsgegevens.

- alle relevante gegevens over hun cliënten en verrichtingen (identificatiegegevens, doel en aard van de zakelijke relatie, ...), alsook, in voorkomend geval, over de lasthebbers en de uiteindelijke begunstigen van die cliënten, voor zover een groepsentiteit mogelijk een zakelijke relatie kan aangaan met of een occasionele verrichting kan uitvoeren voor personen die al cliënten van een groepsentiteit zijn, of die onderlinge banden hebben. Het delen van informatie zou een coherente toepassing mogelijk moeten maken van het groepsbeleid inzake de cliëntacceptatie en de vereiste waakzaamheidsplichten.

Gelet op de gevoeligheid van de uitgewisselde informatie, beveelt de FSMA aan dat het beleid en de procedure met betrekking tot het delen van informatie binnen groepen minimaal bepaalt dat de betrokken gegevens enkel via beveiligde communicatiekanalen mogen worden uitgewisseld.

Bovendien wordt erop gewezen dat artikel 56, § 2, specifieke bepalingen bevat ter omkadering van de uitwisseling – binnen groepen – van informatie die verband houdt met meldingen van vermoedens of analyses inzake het witwassen van geld of de financiering van terrorisme die worden of kunnen worden uitgevoerd. Voornoemd artikel bepaalt specifiek de voorwaarden waaronder die informatie mag worden uitgewisseld.

(iv) Gegevensbeschermingsbeleid

Artikel 13, § 1, eerste lid, van de wet verplicht de onderworpen entiteiten die deel uitmaken van een groep, om op groepsniveau geldende gedragslijnen en procedures ter voorkoming van WG/FT toe te passen, inclusief de gedragslijnen inzake gegevensbescherming.

10.2.2. Interne controlemaatregelen op groepsniveau

De in België gevestigde onderworpen entiteiten die de moederonderneming van de groep vormen waarvan zij deel uitmaken, zouden interne controlemaatregelen moeten toepassen die garanderen dat het instrumentarium ter bestrijding van WG/FT coherent wordt toegepast door de verschillende groepsentiteiten.

*
* *

Hoogachtend,

De Voorzitter,

JEAN-PAUL SERVAIS

Bijlage: Lijst van de betrokken onderworpen entiteiten

- de beleggingsondernemingen naar Belgisch recht met een vergunning in de hoedanigheid van vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies in de zin van artikel 6, § 1, 2°, van de wet van 25 oktober 2016 betreffende de toegang tot het beleggingsdienstenbedrijf en betreffende het statuut van en het toezicht op de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies;
- de in België gevestigde bijkantoren van buitenlandse vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies die onder het recht van een andere lidstaat ressorteren bedoeld in artikel 70 van dezelfde wet van 25 oktober 2016, en de in België gevestigde bijkantoren van buitenlandse vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies die onder het recht van een derde land ressorteren bedoeld in titel III, hoofdstuk II, afdeling III, van dezelfde wet;
- de beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging naar Belgisch recht bedoeld in deel 3, boek 2, van de wet van 3 augustus 2012 betreffende de instellingen voor collectieve belegging die voldoen aan de voorwaarden van Richtlijn 2009/65/EG en de instellingen voor belegging in schuldvorderingen;
- de in België gevestigde bijkantoren van buitenlandse beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging bedoeld in artikel 258 van voornoemde wet van 3 augustus 2012;
- de beheervenootschappen van alternatieve instellingen voor collectieve belegging naar Belgisch recht bedoeld in artikel 3, 12°, van de wet van 19 april 2014 betreffende de alternatieve instellingen voor collectieve belegging en hun beheerders;
- de in België gevestigde bijkantoren van buitenlandse beheervenootschappen van alternatieve instellingen voor collectieve belegging bedoeld in de artikelen 114, 117 en 163 van voornoemde wet van 19 april 2014;
- de beleggingsvennootschappen naar Belgisch recht bedoeld in artikel 3, 11°, van voornoemde wet van 3 augustus 2012, voor zover en in de mate waarin deze instellingen instaan voor de verhandeling van hun effecten in de zin van artikel 3, 22°, c), en 30°, van dezelfde wet;
- de beleggingsvennootschappen in schuldvorderingen naar Belgisch recht bedoeld in artikel 271/1 van voornoemde wet van 3 augustus 2012, voor zover en in de mate waarin deze instellingen instaan voor de verhandeling van hun effecten;
- de beleggingsvennootschappen naar Belgisch recht bedoeld in artikel 3, 11°, van voornoemde wet van 19 april 2014, voor zover en in de mate waarin deze instellingen instaan voor de verhandeling van hun effecten in de zin van artikel 3, 26°, van dezelfde wet;
- de alternatieve financieringsplatformen bedoeld in de wet van 18 december 2016 tot regeling van de erkenning en de afbakening van crowdfunding en houdende diverse bepalingen inzake financiën;

- de marktexploitanten die de Belgische gereguleerde markten organiseren bedoeld in artikel 3, 3°, van de wet van 21 november 2017 over de infrastructuur voor de markten voor financiële instrumenten en houdende omzetting van Richtlijn 2014/65/EU (voorheen de “marktondernemingen” bedoeld in artikel 3 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten), behalve wat hun opdrachten van publiekrechtelijke aard betreft;
- de in België gevestigde personen die beroepshalve verrichtingen voor de contante aankoop of verkoop van deviezen in contanten of met cheques in deviezen dan wel met gebruik van een krediet- of betaalkaart uitvoeren bedoeld in artikel 102, derde lid, van voornoemde wet van 25 oktober 2016;
- de makelaars in bank- en beleggingsdiensten bedoeld in artikel 4, 4°, van de wet van 22 maart 2006 betreffende de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten en de distributie van financiële instrumenten, evenals de in België gevestigde bijkantoren die gelijkwaardige werkzaamheden uitoefenen die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat;
- de onafhankelijk financiële planners bedoeld in artikel 3, § 1, van de wet van 25 april 2014 inzake het statuut van en het toezicht op de onafhankelijk financiële planners en inzake het verstrekken van raad over financiële planning door gereguleerde ondernemingen, evenals de bijkantoren in België van personen die gelijkwaardige werkzaamheden uitoefenen die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat;
- de verzekeringsbemiddelaars bedoeld in deel 6 van de wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, die hun beroepsactiviteiten buiten elke exclusieve agentuurovereenkomst uitoefenen in één of meerdere levensverzekeringstakken bedoeld in bijlage II van de wet van 13 maart 2016 op het statuut van en het toezicht op de verzekerings- of herverzekeringsondernemingen, evenals de in België gevestigde bijkantoren van personen die gelijkwaardige werkzaamheden uitoefenen die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat;
- de kredietgevers in de zin van artikel I.9, 34°, van het Wetboek van economisch recht die in België gevestigd zijn en die activiteiten van consumentenkrediet of hypothecair krediet uitoefenen, bedoeld in boek VII, titel 4, hoofdstukken 1 en 2, van hetzelfde Wetboek, evenals de in België gevestigde bijkantoren van personen die gelijkwaardige werkzaamheden uitoefenen die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat.